

Het wonder van Kent

Door Annemarie van den Broek

HET ENGELSE ONDERWIJS STAAT BEKEND ALS PRODUCT- EN PRESTATIEGERICHT. RESULTAAT GAAT VOOR ALLES. AL IN DE VOORSCHOLEN WORDT MET JONGE KINDEREN AAN LEREN LEZEN EN SCHRIJVEN GEWERKT. DOOR HET GEGEVEN DAT STEEDS MEER KINDEREN MET ENGELS ALS TWEEDE TAAL IN DE SCHOLEN KOMEN, MOET ECHTER ANDERS NAAR PRESTATIES VAN KINDEREN GEKEKEN WORDEN. (VOOR)SCHOLEN WORDEN BEOORDEELD OP DE PRESTATIES DIE KINDEREN HALEN. ALS DE PRESTATIES ACHTERUIT GAAN LOOPT DE SCHOOL HET RISICO ONDER TOEZICHT TE KOMEN. IN HET GRAAFSCHAP KENT, IN HET ZUIDOOSTEN VAN ENGELAND ZOEKEN BEGELEIDINGSDIENSTEN EN DIRECTIES NAAR EEN OPLOSSING OM MET EEN GROTE DIVERSITEIT AAN LEERLINGEN TOCH OPTIMALE RESULTATEN TE HALEN.

Andere criteria

In Engeland is het inspectietoezicht op voorscholen en basisscholen anders ingericht dan in Nederland. De resultaten van leerlingen worden op de leeftijd van zeven en elf jaar getest. Indien je dan niet aan de landelijke norm voldoet, komt de school onder toezicht te staan. Dit wordt openbaar gemaakt, waardoor scholen het risico lopen 'een slechte naam' te krijgen. Als een school onder toezicht staat krijgt deze veel bezoeken van de inspectie. Voor scholen met veel kinderen uit 'sociaal-economisch zwakke' milieus en Engels als tweede taal zijn deze inspectiebezoeken een grote zorg. Ze hebben last van het gegeven dat de kinderen met een andere beginsituatie op school beginnen en daardoor op zeven- en elfjarige leeftijd niet aan de norm kunnen voldoen. Colleen Marin, medewerker van de Advisory Service Kent (een organisatie vergelijkbaar met onze onderwijsbegeleidingsdiensten) besloot om deze problematiek te onderzoeken in een wetenschappelijk project. Ze zocht daarbij naar nieuwe criteria voor resultaten van leren en het beoordelen van ontwikkeling. Zo kwam ze uit bij de Universiteit van Leuven en het ErvaringsGericht Onderwijs.

De introductie van Welbevinden en Betrokkenheid

Colleen Marin bracht een bezoek aan Leuven en kwam daar in aanraking met het Procesgericht Kindvolgsysteem. Terug in Kent organiseerde ze, met behulp van het Centrum voor ErvaringsGericht Onderwijs (CEGO), een groot congres voor onderwijsbegeleiders, directies van (voor)scholen en begeleiders. Dit leidde ertoe dat veertig voorscholen startte met de implementatie van het Procesgericht Kindvolgsysteem. Typisch aan de Engelse cultuur is dat dit proces zeer prestatiegericht wordt opgepakt. Scholen die meedoen met het project krijgen begeleiding, scholen die dat niet

doen niet. De hiërarchie van het systeem speelt hierin een grote rol. Omdat de 'angst' voor de inspectie groot is, zijn directies en begeleiders bereid om met volle inzet te participeren. Het resultaat hiervan is dat er in een jaar tijd al veel bereikt is. Met het introduceren van het Procesgericht Kindvolgsysteem werden de begrippen welbevinden en betrokkenheid een nieuwe taal in veel voorscholen.

Betrokkenheid als voorspeller van goede resultaten

In veel voorscholen in Engeland werken begeleiders zonder pedagogische opleiding. Wel is de bezetting heel groot, want één begeleider heeft slechts vijf kinderen onder zijn hoede. Ze maken iedere dag observatieverslagen van deze kinderen. Uit een eerste analyse van deze verslagen bleek dat dit erg oppervlakkige beschrijvingen waren. Ze keken vooral naar wat de kinderen deden en niet naar de manier waarop. Door de introductie van welbevinden en betrokkenheid kregen de begeleiders een nieuwe taal om naar leerprocessen van individuele leerlingen te kijken. In het begin liepen de begeleiders tegen herkenbare problemen aan. Ze hadden moeite het gedrag van kinderen juist te interpreteren en zich echt te verplaatsen in het kind. Door de inzet, de prestatiegerichtheid en de intensieve begeleiding van de onderwijsbegeleidingsdiensten boekten ze al snel goede resultaten. De vijf betrokkenheidverhogende factoren werden ingevoerd. Klasscreening en interventies hierop werden dagelijkse praktijk. Door vanuit welbevinden en betrokkenheid te werken, kregen de deelnemende scholen hun trots terug. Er werd niet meer alleen naar de resultaten op het gebied van taal gekeken. Ze zagen dat het tot meer leerresultaten leidde en nog belangrijker, de kinderen werden echt gezien.

Olievlekwerking

In een tweede congres werden de resultaten van de eerste lichting gepresenteerd. Met videobeelden en analyses werd aan andere (voor)scholen getoond hoe je met nieuwe criteria van ontwikkeling betere resultaten kan halen. In de tweede fase van het project sloten veel andere scholen zich aan en werd een grote groep basisscholen aan het onderzoek toegevoegd. In februari 2010 wordt een nieuwe regio uitgenodigd om deel te nemen en zo breid de succesvolle, nieuwe manier van kijken zich snel uit. De universiteit van Leuven voert op dit moment een grootschalig onderzoek uit naar de resultaten van (voor)scholen. Ze onderzoeken welk meetbaar resultaat de focus op welbevinden en betrokkenheid uiteindelijk oplevert. De eerste resultaten zijn veelbelovend. Wat al die jaren, met een sterke gerichtheid op prestaties niet lukt lijkt met deze nieuwe criteria wel effect te hebben.

Resultaten die nu al bekend zijn:

- Begeleiders zijn zich meer bewust van de invloed van de omgeving op het spel van kinderen.
- Begeleiders beoordelen en veranderen de leeromgeving met behulp van gegevens uit observaties van welbevinden en betrokkenheid van kinderen.
- Veel (voor)scholen maken de stap van een meer begeleidergerichte naar een kindgerichte manier van organiseren.

Eerste conclusies uit het onderzoek: het niveau van welbevinden en betrokkenheid van kinderen observeren en de tien actiepunten in de praktijk toepassen geeft begeleiders de kans om fundamentele veranderingen van kwaliteit van onderwijs, in het belang van kinderen teweeg te brengen.

Leren van successen

Wat vooral opvalt in dit verhaal is de drijfkracht waarmee (voor)scholen in Kent zich verbinden aan dit project. De noodzaak wordt gevoeld. Enerzijds omdat de inspectie veel druk uitoefent, anderzijds omdat men ziet dat de grens van alleen prestatiegericht werken bereikt is. In een situatie waarin veel kinderen het thuis moeilijk hebben, is het kijken naar resultaten op het gebied van taal en rekenen geen zinvolle en reële maatstaf voor kwaliteit van onderwijs. De scholen in Kent hebben gezien dat kijken naar en handelen vanuit welbevinden en betrokkenheid uiteindelijk leidt tot hogere prestaties van kinderen. Het project van Colleen Marin in samenwerking met de Universiteit van Leuven heeft ook niet voor niets een prijs in Engeland gewonnen, vanwege het vernieuwende karakter en de grote opbrengsten. Veel scholen in andere regio's volgen de ontwikkelingen op de voet en kijken met grote interesse naar de resultaten. De inspectie volgt de ontwikkelingen op de voet en ondersteunt de nieuwe richting die de (voor)scholen in Kent zijn ingeslagen.

Annemarie van den Broek, redactielid Egoscoop
docent Fontys Pabo Eindhoven
a.vandenbroek-ab@fontys.nl

Erik Bakker, Ilse Aerden en Ludo Heylen werken bij het CEGO in Leuven en zijn betrokken bij de scholing en begeleiding van onderwijsbegeleidingsdiensten in Kent